

MÓDOSÍTÓ JAVASLAT A STÁTUSTÖRVÉNYHEZ

Kezdem azzal, hogy magam is fel tudom mérni, mennyi esélye lehet annak, hogy egy agyonvitatott és megszavazott törvényt az én javaslatomra újratárgyaljanak és módosítsanak: alig valamivel több, mint nulla. Ez nemcsak gyakorlati okok miatt (idő, procedúra stb.) ennyire valószínűtlen, hanem már csak azért is, mert politikust én még nem láttam olyat, aki egy nap azzal állt volna ki a választópolgárok elé, hogy: „Bocsánat, tisztelt hölgyeim és uraim, tévedtünk, kezdjük előlről az egészet!” (Lehet persze, hogy volt már ilyen a világtörténelemben, csak én nem figyeltem oda abban a ritka pillanatban.) A politikus ilyenkor sem mer mondani, mikor pedig maga is tudván tudja immár, hogy igazából ezt kellene tennie. Attól fél, hogy ez árthatna a tekintélyének, meg tán pártja választási esélyeit is rontaná. Márpedig akkor inkább úgy kell hagyni, még ha napnál világosabb is, hogy valami végzetesen el van benne rontva. A politikus nem tarthatja a maga dolgának az olyan bajok utólagos jóvátételét, amelyeknek gondos megtervezésében neki is szerepe volt. Az ő dolga ilyenkor a szerecsenmosdatás: addig kell magyaráznia és védenie körömszakadtáig a maga igazát, míg csak el nem hiszi maga is, hogy ami feketének látszik, az tulajdonképpen fehér.

A státustörvény alapján véve nem rossz törvény. Fontos is. Csak örülhetünk neki, hogy a magyar kormány megpróbál törleszteni valamit tartozásaiból. Örömünk pedig még nagyobb is lehetne, ha egyszer eljuthatnánk oda, hogy erről az egész problémáról úgy kezdjenek végre beszélni, hogy a magyar adófizető a nekünk szánt kedvezményekben ne valami jótékony humanitárius segítségnyújtást lásson (az ilyen most Afganisztánba kell küldeni, nem nekünk), de ne is csak a nemzeti egység szimbolikus kifejezését és megélését (hiszen ezt így esetleg túl költséges mulatságnak találná), hanem értse meg világosan, hogy ezzel Magyarország tulajdonképpen visszatérít nekünk valamit, amit korábban mi adtunk neki (kollektíve érve persze, nem személy szerint). Mert gondoljuk csak meg, hogy csupán az utóbbi 15 évben hány szakembert kapott tőlünk készen Magyarország, a szakképzett munkásoktól az orvosokig, mérnökökig és egyetemi tanárokig! Ezek munkájukkal mindannyian Magyarországnak hajtottak és hajtának hasznot, felnevelésük, taníttatásuk és szakképesítésük pedig egy fillérébe se került a magyar államnak. Ha csak ezt adjuk is össze, hogy mennyibe került volna, egyébről meg nem beszélünk, már az is tetemes összeget tesz ki. Szerintem legfőbb ideje, hogy ezt egyfajta visszatérítendő kölcsönként fogjuk fel (ha már így beleértük magunkat a piacgazdaságba).

A törvény tehát alapjaiban nem rossz. De vannak olyan részletei, amelyekről már most látni lehet, hogy a végrehajtás során nemcsak az emberek kerülhetnek nagyon kellemetlen helyzetbe miattuk, hanem egyenesen világraszóló botrányokra lehet számítani. (Nem túlzás, a *világraszóló*-t is szó szerint tessék érteni!)

Kezdem a kisebbikkel. A szöveg szerint a törvény hatálya kiterjed – jól figyeljük meg!

– a törvényben felsorolt, Magyarországgal szomszédos államokban élő minden „nem magyar állampolgárságú, magát magyar nemzetiségűnek valló személyre”, aki „a) magyar állampolgárságát nem önkéntes lemondással vesztette el, továbbá b) nem rendelkezik állandó magyarországi tartózkodásra jogosító engedéllyel”. Jobban szerettem volna, ha inkább a határon túli „magát magyar nemzetiségűnek valló *vagy nem magyar nemzetiségű, de magyar anyanyelvű*” személyekre vonatkozna. Nálunk Romániában például az 1992-es népszámlálás során 1 624 959 személyt írtak össze bevallás alapján magyar nemzetiségűként, ebből azonban csak 1 590 290 magyar anyanyelvű is egyben (ez 34 669 nem magyar anyanyelvű, de magát attól még meggyőződéssel magyarnak tartó embert jelent), magyar anyanyelvű személyt viszont összesen 1 639 135-öt találtak, ami azt jelenti, hogy 48 845 ember nem magyar nemzetiségű, de magyar anyanyelvű. A magyar nemzetiségű és/vagy magyar anyanyelvűek száma tehát összesen 1 673 804. Nem értem, hogy ezt a majd 50 000 embert miért kellene eleve kirekeszteni a törvény biztosította kedvezményekből, mikor pedig mindegyikük a magyar anyanyelvűek táborát szaporítja egyvel. Márpedig a magyar nyelvről úgy tudjuk, hogy nemzeti létünk egyik (sokak szerint a legfontosabb) alapja. Ha ezek az emberek mind „jól jönnek” nekünk olyankor például, mikor magyar gyerekeink számára a szükséges osztálylétszámot kell biztosítani, akkor bizony nem illő dolog, hogy mikor viszont ők is nyerhetnének valamit, örölk megfeledkezünk. De különben is: vannak itt Erdélyben például olyan magyar anyanyelvű örmények, akik a magyar kultúráért és tudományosságért jóval többet tettek, mint sok magyar. Miért ne részesülhetnének ők is a kedvezményekben, illetve pontosabban: miért kell nekik más nemzetiségűnek vallaniuk magukat, mint aminek esetleg egyébként vallanák, ahhoz, hogy élvezhessék a törvényben felsorolt kedvezményeket?

A nagyobb baj azonban ott kezdődik, mikor esetenként el kell dönteni, hogy ki is hát az, akit a törvényben felsorolt kedvezmények megilletnek. De konkrétan ám, nem általában, mert úgy könnyű. Az ördög ugyanis a részletekben lakik, meg a konkrétumokban, és hogy mennyire ott lakik, az akkor fog majd kiderülni, mikor valakinek hivatalos ajánlással, aláírásával, pecsétjével kell majd igazolnia, hogy konkrétan Pista vagy Mariska magyar-e csakugyan, vagy csak úgy mondja. A magyar országgyűlés nem tudta megmondani (alighanem szerencsénkre!), mik lehetnek ennek a kritériumai (illetve a lényegét megmondta világosan – „magát magyar nemzetiségűnek valló” –, de mintha nem bízna egészen benne, hogy ez elég, és további feltételeket is szükségesnek tartana), és az egészet úgy vélte megoldhatónak, hogy belefoglalta a jogszabályba az ajánló szervezeteket is. Hadd viaskodjanak ők az ördöggel! Így ennek a hálátlan feladatnak minden felelőssége rájuk van áthárítva. Nem tudom, hogy a magyar honatyák miből gondolták, hogy ezek ezt könnyebben el tudják majd dönteni.

Az ajánló szervezetek miatt már eddig is nagy kellemetlenségek támadtak. Románia esetében még azt sem lehet tudni, kiknek az ajánlásait fogják majd a magyar hatóságok

mérvadónak tartani. Az RMDSZ és az egyházak nagy versengésben vannak egymással, mindegyik magának szeretné megszerezni ezt a jogot. Ahogy elnézem ezt a kiábrándító, tekintélyromboló küzdelmet, egyre inkább az az érzésem, hogy ezeknek a jámboroknak fogalmuk sincs, miért harcolnak olyan hevesen. Hiszen ha volna, akkor nem ezért nem lenne még mindig eldöntve, melyik legyen a hiteles ajánló szervezet, hanem azért, mert semennyiért sem akarná senki elvállalni. Most alighanem mindkét fél inkább csak azt az oldalát nézi a dolognak, amelynek alapjában az a régi elv áll, miszerint Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen. Ilyen ügyek érdekében nagy pénzeket lehet megmozgatni, nem mindegy tehát, hogy ki nyeri el ezt a megrendelést.

Az ajánló szervezet létének viszont egyedül az adhat értelmet, ha megszűri az igénylőket. Hogy megdolgozott a pénzéért, azt minden ajánló szervezet csak egyféleképpen igazolhatja: úgy, hogy csakugyan szűr. Egyes kérelmezőknek ad ajánlást, másokat meg elutasít. Ha senkit sem utasít el, akkor a rengeteg pénzt kidobtuk az ablakon. Pontosabban: odaadtuk valakinek, aki azt nulla hatékonysággal költi el. Muszáj tehát szűrni, muszáj lesz bizonyos embereket elutasítani, különben a megrendelő másra bízta a feladatot.

És itt kezd győzelmesen vigyorogni az ördög. A dolog eddig, míg csak elméletileg kellett róla beszélni, azért tűnt olyan egyszerűnek, mert mindig úgy tették fel a kérdést: hogyan lehet azt eldönteni, hogy *kinek kell ajánlást adni*? A válasz pedig mindig valami elképesztő naivságra vallott, bárhonnan jött is: hát ezt nem nehéz megállapítani, hiszen ha az illető tud magyarul, ha tagja valamelyik történelmi egyháznak, ha ... Sancta simplicitas! (Avagy itt inkább: Sánta szimplicitás!) Próbáljuk már meg másképp tenni fel a kérdést! Kérdezzünk úgy: milyen „objektív kritériumok” alapján állapítjuk meg azt, hogy *kit kell elutasítani*? És itt ne érjük be azzal, hogy hát az látszik, mert nem látszik. Márpedig ezeket a kritériumokat világosan meg kell fogalmazni még az alkalmazás előtt, hiszen ezek nélkül neki sem lehet fogni semminek.

Tegyük fel, hogy jelentkezik valaki, és előadja, hogy ő magyarságát igazoló ajánlást szeretne kapni a magyar igazolvány megszerzéséhez, mert ő magyar, és ehhez neki mint romániai magyarnak a törvény szerint joga van. Rámeredünk csodálkozva: de miért beszél akkor románul? Mert magyarul nem tud, román az anyanyelve. Megkérdezzük, hová valósi. Vrancea megyei. Tehát nem is erdélyi. Hát a felekezete? Ortodox. Azt hiszem, a várható folytatás itt az, hogy az egyházi vagy RMDSZ-alkalmazott gondosan feljegyzí ezt az esetet a külön listára, hogy alkalomadtán bemutathassa, hogy azért nem hiába veszi ő fel a fizetését, utasított ő el szép számban embereket. Mint például ezt is. Hiszen ha nem is erdélyi, magyarul se tud, ráadásul még ortodox is, akkor világos, hogy ő nem magyar, ő csak hiszi azt, hogy magyar. De mi tudjuk, hogy nem az, hiába hisz ő akármit magáról.

Persze elég kicsi annak a valószínűsége, hogy ilyen kérelmező jelentkezzék. De elvileg nincs kizárva. Vrancea megyében ugyanis az 1992-es népszámlálás során igenis összeírtak 153 magyart, ezek közül 50 román anyanyelvűnek, 42 ortodox vallásúnak mondta magát.

Kívülről nézve könnyen azt hinné az ember, hogy ha valaki román anyanyelvű és ortodox, akkor a magyarsága sem lehet igazi. De gondoljuk már meg jobban! Ha egy ilyen ember Vrancea megyében a népszámláláskor egy olyan kisebbséghez tartozónak vallja magát, amelyet a saját anyanyelvén írott lapokban inkább folyton szidnak, semmint dicsérnek, amelybe bárki bármikor büntetlenül beletörölheti a lábát, amelyről tehát maga is jól tudja, hogy ahhoz tartozni inkább hátrányt jelent, mint előnyt, akkor vajon van-e a földkerekségen olyan ember (vagy olyan RMDSZ vagy egyház), akinek joga lenne ezt a bevallott odatartozást megkérdőjelezni? A 92-es romániai népszámlálásnak nem tartozott az alapelvei közé az, hogy ahol lehet, a nem románok számát növelje, sőt a gyakorlatban inkább fordítva volt, de azt még a népszámlálási biztos sem merte megtenni (az ajánló szervezet hivatalnokának viszont ez előírás szerinti kötelessége lesz!), hogy ezt az embert a „nyilvánvaló objektív kritériumok” alapján megpróbálja lebeszélni magyarságáról! Mert azt még ő is tudta, hogy az ember nemzetisége szerint az, aminek hiszi magát. Ezt pedig egyes-egyedül tőle lehet megtudni. Az illető ebben nem tévedhet, hiszen nemcsak arról van itt szó, hogy azok vagyunk, aminek hisszük magunkat, hanem arról is, hogy mindnyájan attól vagyunk azok, amik vagyunk, hogy annak hisszük magunkat. Olyan tehát sem elvileg, sem gyakorlatilag nem lehetséges, mert fából vaskarika lenne, hogy valaki csak higgye magáról, hogy magyar, pedig igazából nem az.

Az ajánló szervezetnek tehát nincs is más lehetősége, csak az, hogy kivétel nélkül mindenkinek adjon ajánlást, aki magyar nemzetiségűnek vallja magát. Erre különben a törvény szövege is kötelezi. Nézzük csak meg újra: „nem magyar állampolgárságú, magát magyar nemzetiségűnek valló személy”! Itt semmi egyéb feltétel nincs megszabva a két fentebb idézett, teljesen más jellegűn kívül! (Ezek után enyhén szólva feltűnő, hogy a Magyar Állandó Értekezlet – amint ez a 2001. október 26-i Zárónyilatkozat mellékletéből kiderül – máris „szükségesnek ítéli, hogy a végrehajtási rendeletek megalkotása során a törvény jogalanyainak meghatározásában vegyék figyelembe az alábbi szempontokat: magyar igazolványt kaphat az a magát magyarnak valló személy, *aki tud magyarul, illetve a) valamely bejegyzett magyar szervezet nyilvántartott tagja, b) valamely egyházi nyilvántartásban magyarként tartják számon, c) az állampolgársága szerinti állam magyarként tartja nyilván*”. Amit kiemeltem, az már többlet a jogszabályhoz képest, így az a különös helyzet állhat elő, hogy addig keresik az alkalmazáshoz az „objektív kritériumokat”, míg a végén a végrehajtási rendeletek tulajdonképpen más jogalanyokat határoznak majd meg, mint a jogszabály!)

Ha az ajánló szervezet bárkit is elutasít, az világraszóló botrány. Ha például én lennék az a vranceai ember, én bizony meg sem állnék a Helsinkii Bizottságig, Strasbourg-ig, Hágáig, és mindenütt elpanaszolnám, hogy valaki felül akarja bírálni azt, amit én a saját nemzetiségi hovatartozásomról állítottam. És mindenütt százszázalékosan nekem adnának igazat. Ha jól meggondoljuk, már az is bőven elég világraszóló botránynak, hogy egy európai

parlament (amelyben egyébként minden párt elfogadja és fennen hangoztatja a szabad identitásválasztás jogát!) olyan törvényt szavaz meg, mégpedig elsőprő 93%-os többséggel, amelynek értelmében az ember ilyen opcióját másvalakinek kell igazolnia. Mert ha igazolhatja, akkor felül is bírálhatja. Márpedig ennek az elvnek az elfogadása (akár ha implicit formában is) a történelem olyan sötét korszakait idézi emlékezetébe az embernek, amilyenre nem hiszem, hogy igazából vágyánánk. Jusson csak eszünkbe a két világháború közötti Romániában gyakorolt névelemzés, amikor ha egy magyar embernek román eredetű vagy annak (is) nézhető családneve volt, minden tiltakozása ellenére románnak nyilvánították, és megtiltották neki, hogy gyerekeit magyar iskolába írassa. Ők ugyanis jobban tudták, milyen nemzetiségű az illető, mint maga a szenvedő alany. Vagy gondoljunk arra, hogyan hurcolták el 1942-ben a bözödújfalusi székelyeket az auschwitzi gázkamrákba egy „objektív kritérium”, a szombatos vallás alapján: hiába mondták szegények, hogy ők székely magyarok, mert a csendőr jobban tudta, hogy ők zsidók.

Ha viszont az ajánló szervezet senkit sem utasíthat el, aki egyszer magyarnak vallja magát, ha tehát nem szűrheti az igénylőket (mert jaj neki, ha megpróbálja), akkor meg mi szükség van rá egyáltalán? Miért nem lehet ezt sokkal egyszerűbben úgy megoldani, hogy ha én magyar igazolványt szeretnék kapni, akkor elmegyek szépen egy ezzel foglalkozó magyarországi irodába (egy ilyen működhet a magyar konzulátuson is), ahol ünnepélyesen kijelentem, hogy én magyar nemzetiségű vagyok, alá írom, átadom a szükséges iratokat, és ezek alapján ott helyben kiállítják nekem a magyar igazolványt? Miért kellene ehhez még egy ajánló szervezet igazolása is? Miért nem hiheti el nekem ezt a nyilatkozatomat egy magyarországi iroda ugyanúgy, ahogy az ajánló szervezet kénytelen elhinni? Hiszen az sem vehet figyelembe más kritériumot, csak azt az egyet, hogy én mit mondtam erről! Mitől hitelesebb az ajánló szervezet véleménye az én nemzetiségi hovatartozásomról, mint az én véleményem? (Szó ami szó, azon pecsét is van, ami meg az én számon jön ki, azon sajnos nincs.)

Hogy esetleg hátha csak hazudok, mert nagyon kecsgettet engem a kedvezmény, és ezért magyarnak mondom magam akkor is, ha egyébként nem úgy gondolom, és nem is aszerint élek a világon? Bizony megtörténhet. Nyilván az ilyenek kiszűrésére találták ki elsősorban az ajánló szervezeteket. De hogyan tudhatná ezt egy ajánló szervezet megállapítani? Hazugságdetektort szereltet fel az irodáiba? Lehallgató-készüléket a gyanús személyek lakásába, hogy kifütlelje, mit mondanak erről egymásnak? Hogy lesz ez?

Azt hiszem, sehogy. Számolni kell vele, hogy igenis lesznek ilyen esetek, ha nem is olyan nagy számban, mint egyesek gondolják. Ezt egyszerűen nem lehet elkerülni. Nemkivánt velejárója egy jó szándékú intézkedésnek. Collateral damage – ahogy a politikus urak mondják mostanában. Az ilyenek kiszűrésére azonban az ajánló szervezeteknél sokkal hatékonyabb szűrőt is lehetne alkalmazni, éspedig olyat, amely nem aláz meg senkit, nem is etnikai alapú, és nem is diszkriminál. A nem magyarok számára a legnagyobb csábítást

nyilván a magyarországi munkavállalás lehetősége fogja jelenteni, ez lesz az, amiért egyesek esetleg még arra is képesek lesznek, hogy hazugságra vetemedjenek. (Mert azt nehezen hiszem, hogy valaki csak azért hazudná, hogy ő magyar, hogy ingyen olvashasson az Országos Széchényi Könyvtárban.) A munkavállalást viszont simán hozzá lehetne kötni a nyelvtudás feltételéhez. (Ha rajtam állna, én ezt a kérdést mindenestül el is hagynám a státustörvényből, hiszen ez egy másik jogszabályra tartozik, mégpedig a külföldiek magyarországi munkavállalásáról szólóra, amely viszont igenis tartalmazhatná, hogy a munkaadó feltételként szabhatja meg a magyar nyelv ismeretét – és ugyanakkor határozottan megtiltaná az etnikai hovatartozás szerinti diszkriminatív szelekciót.) Hiszen ahhoz, hogy valaki megfelelően tudjon dolgozni valahol, először is értenie kell pontosan, mi a feladata, kell tudnia beszélni a munkaadóval és munkatársaival. Aki nem tud magyarul, annak – a különleges esetek kivételével – el lehet utasítani a pályázatát. (Ebben az esetben tehát a magyarul nem tudó vranceai magyar ember is kaphatna magyar igazolványt, de munkát Magyarországon csak akkor, ha találna egy olyan munkaadót, akit a nyelvtudás nem érdekel.) Azt pedig, hogy tud-e magyarul vagy nem (az ehhez szükséges szinten), nem nehéz megállapítani. Ettől az alapszabálytól csak különleges esetekben kellene eltérni, például ha a munkaadó (esetleg maga is nyugati cégtulajdonos) azt mondja, hogy az ő magyarországi alkalmazottai tudnak németül, tehát az ő németországi embere akkor is jöhet Magyarországra dolgozni, ha nem tud magyarul.

És ezellen senkinek nem is lehetne semmi kifogása, hiszen egyrészt bevett nemzetközi gyakorlat, hogy a külföldi munkaerő-toborzás során a munkáltató feltételként szabja meg a nyelvtudást, másrészt ezt sokkal nehezebb lenne diszkriminatív intézkedésnek minősíteni, mint az etnikai hovatartozás szerinti szelekciót, hiszen egy nyelv megtanulására elvileg bárkinek megvan a lehetősége. Azt hiszem, ha ez lenne a szabály, akkor a státustörvény kedvezményeit jogtalanul igénybe venni szándékozók száma rögtön elhanyagolható mennyiségre apadna magától. (Ha pedig mégis lenne egypár nem jogszerűen kedvezményezett, az ilyenekre fordított költségek messze nem tennének ki annyit, amennyibe az ajánló szervezetek működtetése kerül.) Így nem valami rossz ízű rendelkezés által, hanem úgyszólván magától oldódna meg, hogy például az erdélyi munkavállalók legnagyobb része magyar legyen, hiszen jelenleg a magyarul tudó románok meglehetősen kevesen vannak, és azok sem mind akarnak Magyarországon dolgozni.

De lenne ennek további kedvező hatása is. Ha ugyanis így működne a dolog, akkor a Magyarországon dolgozni óhajtó románnak nem az lenne az első kérdése, hogy az ajánló szervezetek melyik irodájában kell kevesebb csúszópénzt adnia egy ajánlásért, hanem az, hogy hol lehet olcsón, könnyen és gyorsan megtanulni magyarul. A magyar nyelvtudás iránti érdeklődés növekedése egyben általában is emelné a magyar nyelv presztízsét Magyarország határain túl, ami viszont az ott élő magyarok körében is kedvezően befolyásolhatná például az anyanyelvű iskola választását. (Én nyelvész vagyok, mégis – vagy tehát? – ki kell

ábrándítanom azokat, akik azt hiszik, hogy egy nyelv presztízse olyasmiken múlik, mint például hogy vannak-e annak ezeréves nyelvemlékei vagy gazdag költészete. Ez is számíthat valamit, de az emberek nagyon is praktikusán inkább azt nézik, mi hasznuk lesz nekik abból, ha ezt a nyelvet is ismerik. És annak lesz nagyobb a presztízse, amelyiket inkább megéri ismerni.) Ha arra gondolunk, hogy az angolt valamivel többen beszélik szerte a világon, mint a magyart, s a British Council mégis hatalmas összegekkel ösztönzi az angoltanulást a világ minden sarkában, akkor talán könnyebben megértjük, hogy bizony az ilyesmi is lehet nemzeti érdek, amibe érdemes befektetni, esetünkben annál is inkább, mert a Magyarországgal szomszédos államokban a magyar nyelv presztízisének növekedése az ott élő magyarok nyelvi asszimilálódásának megállításában is nagyon fontos tényező lenne.

Ezek után gondolom, világos, mi lenne a módosító javaslatom: vegyék elő még egyszer ezt a törvényt, gondolják át újra, javítsanak rajta ott, ahol szükségesnek látszik, és okvetlenül hagyják ki belőle mindenestül az ajánló szervezeteket. Sokkal egyszerűbb lesz az eljárás, a költségek is lényegesen lecsökkennek, és a törvény is sokkal kevesebb vitára adhat alkalmat a nemzetközi politikában is. Hogy akkor viszont nekem Magyarországra kell értemennem, ha meg akarom kapni a magyar igazolványomat, míg az ajánló szervezettől ezt itthon is beszerezhetném? De hiszen ahhoz, hogy a kedvezményeket igénybe vegyem, nekem mindenképpen oda kell mennem! És melyik egyszerűbb? Egyik változat: beadom kérelmemet az ajánló szervezethez, megvárom, míg elég ilyen összegyűl, mikor is az egészet elviszik Budapestre, és átadják az elbíráló hatóságnak, ahol azt a töméntelen mennyiségű kérelmet egyenként elbírálják, utána kiállítják a magyar igazolványomat, visszaküldik az ajánló szervezetnek, amely aztán értesít engem, hogy átvehetem, hacsak el nem felejtí. Ez minimum egy fél év. Másik változat: nekem holnapután olvasnom kellene valamit Debrecenben az egyetemi könyvtárban, jól fogna, ha már lenne magyar igazolványom. Tehát ma elviszem a szükséges iratokat, holnap a debreceni irodában kiállítják nekem az igazolványt, és holnapután már használhatom is. Ennyi.

És még valami, ami tán szintén számít, bár efelől nem vagyok egészen meggyőződve. Mert a politikában az ilyesmi nemigen szokott számítani. Ha az illetékesek megfogadnák ezt a javaslatomat, nem kellene annyi embert méltatlan, kínos és megalázó helyzetbe hozni. Én több mint ötven esztendeje járok-kelek e világ ilyen szempontból nem is akármilyen részén, és ezalatt még egyszer sem fordult velem elő, hogy valaki ne hitte volna el egyetlen szavamra, hogy én magyar vagyok, ha azt mondtam. Rémálmomban sem gondoltam volna soha, hogy egyszer megeshet rajtam az a gyalázat, hogy ha erről nem viszek mástól egy igazoló ajánlást, ezt valaki ne akarja nekem elhinni. Mégpedig Magyarországon. Az anyaországban, ugye ...

Élet és Irodalom 2001. november 23.

Szabadság 2001. december 4.

Státustörvény. Dokumentumok, tanulmányok, publicisztika. Szerk. Kántor Zoltán. Teleki László Alapítvány, Budapest, 2002. 336–342.

(Ahogy ma látom)

Ez a törvény nagyon jó példája annak, mi lesz abból, ha egyszerre több bört akarunk lehúzni egy rókáról. Ennek ugyanis több célja is volt egyszerre, és a végén az egyik akadályozta a másikat.

Az egyik célja az volt (mert azt azért mégsem hiszem, hogy csak úgy tűnt), hogy bizonyos kedvezményekkel és anyagi támogatással segítse a Magyarországon kívüli magyarokat abban, amiben ez lehetségesnek látszott. Ezeknek az embereknek legalábbis egy része erre csakugyan nagyon rá is volt szorulva. Ez tehát egy nagyon szép cél volt, és, mint meg is írtam, még csak méltánytalan sem lett volna egészen.

A másik cél azonban már politikai volt, ami azt jelentette, hogy megalkotói nemcsak a megsegítendő emberek hasznát keresték vele, hanem a magukét is. Ez a haszon politikai tőke formájában lett volna elérhető. Mivel pedig a politikai tőke igencsak vonzó bármely párt számára, érthető, ha ennek érdekében a más jellegű célok tényleges megvalósítását már nem is mindig tartják a legfontosabbnak, illetve másodrendűvé válik, hogy azzal és főleg az emberekkel mi lesz.

Ezt a tőkét pedig biztosabban megszerzik, ha valami olyasmit is hozzáadnak, aminek alapján aztán hangzatos reklámbeszédekben lehessen majd világgá kürtölni, olyan hangosan, hogy fél Európa attól visszhangozzék, hogy történelmi jelentőségű eseménynek vagyunk éppen tanúi, amelyre minden magyar már több mint nyolcvan esztendeje epekedve vár, és amitől mostantól kezdve minden megváltozik. Az emberek tényleges megsegítése azonban abból a nézőpontból önmagában nemigen tűnt alkalmasnak erre, hiszen a pártpolitikai észjárás számára az ilyesmi – ahogyan azt fentebb a „Neptun-ügy” elemzése kapcsán már megtanulhattuk – „nevetséges tét”), így lett ennek a törvénynek egy harmadik célja is, amely abban a szélteben hangoztatott kijelentésben fogalmazódott meg, hogy ez a törvény végre, Trianon óta először, megvalósítja a magyar nemzet határok fölött átívelő újraegyesítését, és ennek jogi formát is ad. (A tisztesség úgy kívánja, hogy azért tegyem hozzá: ez azonban már nem egyetlen pártnak volt a találmánya, hiszen ebben a Magyarországgal szomszédos országok magyar politikusainak is jócskán megvolt a maguk szerepe, mert politikusként ők is ugyanazon észjárás szerint gondolkoznak.)

Ez a három cél aztán folyton keresztezte egymást, így végül is egyik sem tudott tisztán és egyértelműen megvalósulni. (A harmadik természeténél fogva eleve olyan volt, hogy nem is tudhatott.) Ha ugyanis ennek a törvénynek csak az az egy célja lett volna, amit elsőként említettem, akkor sokkal praktikusabb formáját is ki lehetett volna találni az alkalmazásának, olyat, amelyben a rászorulóknak a legkevesebb bonyodalommal juthassanak hozzá ahhoz, amit nekik adni akar a magyar állam, és jussanak is hozzá csakugyan.

Kezdem az oktatási támogatással, amit én az egész törvényben az emberek számára a legfontosabbnak tartok (figyelembe véve nemcsak azt, hogy hány embernek jelenthet ez nagy segítséget, hanem azt is, hogy hány van ezek közül erre nagyon is rászorulva, és nem utolsósorban azt is, hogy ennek milyen pozitív hatása lehet az iskolaválasztásra). Ezt sokkal egyszerűbben is meg lehetett volna oldani, ha csakugyan az volt a cél, hogy a gyerekeiket magyar nyelven taníttató emberek anyagi nehézségein könnyítsenek. Még státustörvény sem kellett volna hozzá, sőt úgy még sokkal könnyebben és biztosabban is működött volna, mint azzal: egyszerűen létrehoztak volna egy alapítványt, vagy akár a már meglévők közül használták volna fel erre például az Iskola Alapítványt, és hírül adták volna, hogy akinek magyar tannyelvű iskolába vagy tagozatra jár a gyereke, töltsön ki egy pályázatot az illető alapítványnál, mellékeljen egy bizonyító iratot arról, hogy a gyerek tényleg oda jár, és ott csakugyan magyar nyelven tanul, a pályázat elbírálásához pedig még csak a kuratórium összehívását sem kellett volna kivárni, hiszen azt a felmutatott iratok alapján az átvevő személy is el tudhatta volna dönteni, hogy jogosult-e az illető erre a támogatásra, vagy nem, és ha igen, már folyósítani is lehetett volna, ahogy megjön a pénz. Ez pedig így minden további bonyodalom nélkül, zavartalanul működhetett volna, mert ebbe senki az égvilágon nem szólhatott volna bele, hiszen az bármely alapítványnak kizárólagos joga, hogy saját belátása szerint döntse el, kinek mire ad pénzt, ha ad, ehhez tulajdonképpen az illető országok kormányainak semmi közük, hiszen ez nem olyan természetű dolog, amit az állambiztonsággal vagy ilyesmivel bármiféle kapcsolatba lehetne hozni, hogy arra hivatkozva az alapítványnak ezt a tevékenységét megpróbálhassák megakadályozni.

Ha csakugyan kizárólag a segítségnyújtás tiszta szándéka lett volna az egyetlen cél, ez bizonyára pontosan így is történt volna, hiszen annyira kéznél van mint lehetőség, hogy még gondolkozni sem kell rajta sokat. Csakhogy a politikai cél ezt rögtön keresztelte. Nagy tőkét ugyanis csak akkor lehet belőle kovácsolni, ha valamivel bizonyítani lehet, hogy ez csakugyan nagyon fontos, korszakalkotó lépés volt. Ez pedig a sok beszéd mellett leginkább az igényelt magyar igazolványok nagy számának felmutatásával tűnt elérhetőnek. Tehát rögtön úgy szabályozták a dolgot, hogy az oktatási támogatáshoz nem elég az, ami pedig normálisan tökéletesen elég kellene legyen, hanem kikötötték, hogy ezt a támogatást csak az veheti igénybe, akinek magyar igazolványa is van. Hogy ehhez miért kell okvetlenül magyar igazolvány is, azt én nem is tudom felfogni, hacsak az említett politikai célt nem veszem számításba.

Komoly érvnek látszik a magyar igazolvány szükségessége mellett az, hogy a kedvezménytörvénnyel biztosított támogatásokat csak magyarok vehetik igénybe, a magyarságot pedig igazolni kell valamivel. De hát nem elég az igazolásnak, hogy valakinek magyar iskolába jár a gyereke, amiről ráadásul még pecsétes papírt is tud hozni? Nem. Mert hátha szlovák az illető, vagy román, sőt még a felesége is az, csak a gyereket járattja magyar iskolába! Ó, pártpolitikai észjárás! Hány ilyen román lehet ma vajon Romániában? Ha én

látnék már egyszer egy ilyet, azt mondanám, hogy az kétszeresen megérdemelné a támogatást! Igen, de mi lesz, ha akkor minden cigány magyar iskolába adja a gyerekét, csak hogy hozzájuthasson a támogatáshoz? Hát mi lenne vajon? Először is: baj lenne, hogy oda adja, nem románba? Pláne ha még magyar is az anyanyelve! Másodszor: honnan tudom én azt, hogy vajon nem éppen annak a három cigány gyermeknek köszönheti hét magyar, hogy anyanyelvén tanulhat, de még a magyar tanító néni is, hogy állása van, mivel önélkülük nem lenne ki az osztálylétszám? (Arról már nem is beszélve, hogy így teljesen egyértelmű lenne az is, hogy ki is jogosult hát valójában például a taneszköz-támogatásra: bárki, akár magyar, akár nem, ha egyszer magyar iskolába járattja a gyerekét. A törvény 14. §-ának 2. bekezdése azonban azt mondja, hogy jogosult erre „az e törvény hatálya alá tartozó [tehát magyar igazolvánnyal rendelkező – Sz. N. S.] szülő, aki saját háztartásában nevelt kiskorú gyermekének taníttatásáról a lakóhelye szerinti szomszédos állam területén működő oktatási intézményben magyar nyelven gondoskodik”. Pedig attól, hogy egy szülő éppen magyar nyelven gondoskodik olyankor, mikor ő egy ilyen oktatási intézményben van, a gyereke még nyugodtan járhat román iskolába is, hiába van pedig neki magyar igazolványa!)

Csak hogy ez már mind hiábavaló beszéd, a törvény törvény. Akik pedig megalkották, azoknak mindez nem nagyon fontos, csak az, hogy minél többen igényeljük a magyar igazolványt, még ha ez a szabályozás egy kicsit a zsarolásra emlékeztet is, lévén az oktatási támogatás minden kedvezmény között a legvonzóbb. Így aztán az egésznek elhúzódt az alkalmazása, és sok helyen még mindig húzódik, mert az embereknek ugyan nagyon jól jönne, számítanának is rá, de hát ki kell várni, míg előbb a magyar igazolványhoz hozzá tudnak jutni, egyéb várakozásról nem is beszélve.

Ha pedig mindezt figyelembe vesszük, akkor már nem egészen praktikus az sem, amit az itt kommentált írásomban javasoltam, hogy tudniillik a Magyarországon igénybe vehető kedvezmények esetében csakugyan szükséges magyar igazolványt hosszú bürokratikus eljárások nélkül ott helyben lehessen kiváltani. Abban az esetben ugyanis ennek a sok szülőnek oda vagy a kolozsvári konzulátusra kellene utaznia, hogy megszerezze. Így aztán most messziről úgy látszik, hogy a státusirodákat mégiscsak az emberek érdekében hozták létre, mert különben a szülők sokkal nehezebben juthatnának hozzá az oktatási támogatáshoz! Pedig az embereknek az volna az igazán könnyű, ha ez nem is volna igazolványhoz kötve. Ez pedig semmi más nem múlt, csak azon, hogy akik a törvényt éppen így gondolták ki, nemcsak azt nézték, mi jobb az embereknek, hanem azt is, sőt inkább azt, hogy mi lehet jobb nekik.

Pedig még nekik is jóval kevesebb bajuk lett volna amúgy, és ezt ráadásul nem is lett volna nehéz még idejében észrevenniük, ha egy kicsit széjjelnéznék előbb, hogy melyik világon is élnek, hiszen még nemzetközi bonyodalom is sokkal kevesebb támadt volna belőle, ha a törvényhozók ezt a fajta támogatást nem kötik a magyar igazolványhoz. Sőt akkor arra is rájöhettek volna, hogy az lett volna a legjobb, ha ezt nem is a státustörvény

keretében szabályozzák, ha csakugyan az embereknek akarnak segíteni, hanem más úton és főleg kevesebb csinnadrattával. (Csakhogy akkor meg mi lesz a politikai tőkével?) Abban az esetben ugyanis a dolog teljesen tiszta volna: a magyar igazolvány kizárólag a Magyarországon igénybe vehető kedvezményekhez volna szükséges, és akkor elég lenne az is, ha ehhez Magyarországon rövid idő alatt hozzá lehetne jutni, így senki sem emlegethetne területenkívüliséget meg hasonlót. A státusirodák működtetésére pedig nem kellene pénz kiadni, az így felszabaduló forrásokat tehát jobb célra lehetne felhasználni. (Például a magyar nyelven tanuló cigány gyerekek oktatási támogatására.)

A munkavállalással kapcsolatban már megírtam ebben az írásban, hogy hogyan is láttam volna célszerűbbnek és minden magyar érdekeinek megfelelőbbnek. (A pártok érdekeiről ugyan megfeledkeztem, mert a dolgokat a számomra természetes fontossági sorrendjük szerint próbáltam elrendezni.) Mivel ezt változatlanul úgy látom (azzal együtt, hogy ennek szabályozására sem a státustörvényt látom a legalkalmasabb helynek), erről nem is mondok többet.

Hanem a harmadikként említett célról még nem szóltam, és írásomban sem említettem. Mikor végül mégis módosítani kellett a törvényt, sokan azt tartották a legsérelmesebbnek, hogy a preambulumból törölték azt a részt, amely ugyan nem egészen arról szólt szöveg szerint, de úgy lehetett róla beszélni, mintha arról szólna mégis, hogy ez a törvény ezáltal ad végre jogi formát a magyar nemzet határok fölötti újraegyesítésének. Sok politikustól lehetett hallani, hiszen pártpropagandának tényleg nagyon hatásos volt, hogy ez a törlés igazi tartalmától fosztotta meg a törvényt. Ez pedig azért volt neki az igazi tartalma, mert ez volt szinte az egyetlen összetevője, aminek az emberek számára ezen a földön semmi gyakorlati következménye vagy tényleges haszna nem volt, amitől tehát biztosan semmi sem tudhatott megváltozni. Azért nem úgy írtam, hogy „az égvilágon semmi”, mert úgy viszont nem lett volna igaz: ez ugyanis tényleg csak „az égvilágon” látszhatott volna nagy változásnak, abban a virtuális, magasban lebegő álmvilágban, amelyről e kötet első írásának mai kommentárjában írtam. Itt lent a földön azonban minden maradt a régiben.

Ha az említett politikusok ezt csakugyan úgy is gondolták, nemcsak mondták, akkor itt egy párját ritkító kísérletnek lehattünk tanúi: egy *kulturális* nemzet összetartozásának szerettek volna *jogi* formát adni. Márpedig a kulturális nemzetnek éppen az a legjellegzetesebb vonása, és éppen attól az, ami, hogy a hozzá tartozó embereket nem jogi kötelékek tartják össze, hanem kizárólag a közös identitástudat alapján álló kölcsönös összetartozás-tudat és szolidaritás. A jogi alapon álló összetartozás nem a kulturális, hanem a politikai nemzetre jellemző, amely éppen ettől lesz az, ami. Szolidárisak persze a politikai nemzet tagjai is lehetnek egymással, és általában azok is, de a politikai nemzetet nem ez a szolidaritás teszi elsősorban, hanem a jogi alapon álló összetartozás, amely a szolidaritásnak is az alapja. (Itt most úgy beszélek a nemzetről, ahogy általában szoktunk, mert csak így tudok beleilleszkedni abba a rendszerbe, amelyben ez a probléma megfogalmazódik, azon

kívül pedig nem beszélhetek róla, mert a probléma ehhez a rendszerhez tartozik. Nekem azonban magáról a nemzetről egy kicsit más a véleményem, erről l. alább *Nyelvében él a nemzet* c. írásomat és a hozzá tartozó kommentárt!)

Ha tehát ez a kísérlet tényleg sikerült volna, annak az egyetlen lehetséges következménye nem a magyar kulturális nemzet megerősítése lett volna, amit pedig reméltek tőle, hanem a felszámolása. Még csak nem is az átlényegítése, hanem a megszüntetése. Azt ugyanis egyszerűen nem lehet megmondani, hogy itt, ezen a világon mivé tudhatott volna átalakulni. Hiszen politikai nemzetté nem alakulhatott volna, amivé pedig a jogi alapon álló összetartozás szerint kellett volna, ennek ugyanis van néhány megkerülhetetlen földi akadálya, például az olyan apróságok, mint az, hogy Bors és Ártánd között van egy országhatár.

De ezen már nem időszerű sokat filozofálni, hiszen a kísérlet nem sikerült, mert nem is sikerülhetett. A politikusok elég nagy része ezen igencsak meg volt lepődve, pedig nem kellett volna, hiszen ha valaki mindenáron fából akar vaskarikát csinálni, akkor ne csodálkozzék aztán rajta, ha egyszer csak azt látja, hogy abba a „vaskarikába” mégis beleesik a szű.

Pedig már éppen a legjobb úton voltak vele, hogy a magyar nemzetet tényleg felszámolják! Addig úgy tudtuk, hogy ebbe a világ minden magyarja beletartozik, és/mert ezt ők is úgy tudták. A státustörvény azonban azt mondja, hogy a törvény hatálya csak „a Horvát Köztársaságban, a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságban, a Romániában, a Szlovén Köztársaságban, a Szlovák Köztársaságban vagy Ukrajnában” élő magyarokra terjed ki, a többiekre nem. (Ausztria csak azért maradt ki innen, mert az Európai Unió nem tudta elfogadni, hogy valamely uniós országot valaki is másképpen kezeljen, mint a többit.) Ez a „magyar nemzet” tehát már nem az a „magyar nemzet”. Mi hát akkor? Ezt akkor értjük meg végre, ha térképre vetítve képzeljük el azt, amit itt csak olvastunk. Mert akkor szépen kirajzolódik előttünk a Trianon előtti Nagy-Magyarország képe. (Még mindig csonka ugyan egy kicsit, mert az Ausztriához tartozó része hiányzik, de hát kicsire nem adunk.) Ez volt hát a törvény „igazi tartalma”, ezért fájlalták annyira a politikusok közül olyan sokan, hogy odalett, és ezért emlegették ezt annyiszor úgy, mint „Trianon jóvátételét”: valahol a magasban, az álmvilágban létre akartak vele hozni egy virtuális Nagy-Magyarországot, a törvény hatálya alá eső személyek ennek lehettek volna virtuális állampolgárai (ezzel tehát fölöslegessé is vált volna azzal foglalkozni tovább, hogy azoknak az erdélyi magyaroknak például, akik azt itt a földön kérik, nem kellene-e megadni a magyar állampolgárságot is, hiszen miért ne lenne nekik elég az, ami „odafönt” már úgyis megvan?), és ezek együttesen alkották volna a virtuális magyar politikai nemzetet, amelynek tagjai immár jogi alapon tartoznak össze. A „földi” magyar nemzet pedig eltűnt volna, mert kissé lekicsinyítve elszállt volna valahová a fellegek közé, hogy ott virtuális politikai nemzetként sokkal boldogabban élhessen, mint idelent, annál is inkább, mert annak a virtuális államnak csakis magyarok

lehetek volna a virtuális állampolgárai, így megvalósulhatott volna végre az, ami idelent még sohasem sikerült: az egységes és százszázalékosan homogén magyar nemzetállam, mégpedig a Trianon előtti határok között. Ezért az illúzióért voltak hát képesek a politikusok feláldozni még az ausztriai magyarok érdekeit is, ha úgy kívánta az álomrezon! De hát az nem számít, azok úgylis csak amolyan „földi magyarok”.

Ennek az egésznek azonban három nagy baja is volt. Az egyik az, hogy ezt a virtuális Nagy-Magyarországot virtuális állampolgáraival, illetve virtuális politikai nemzetével nem egy virtuális parlament akarta létrehozni, hanem egy igazi, és nem egy virtuális törvénnyel, hanem egy olyannal, amely – bár a retorika szerint a „mennyeik országáról” szól – itt a földön hatályos. Márpedig a földön hatályos törvényekre a környező országok nagyon oda szoktak figyelni, különösen ha akkora hűhót csapnak körülötte. A másik baj viszont az volt, hogy ezek az országok Nagy-Magyarországot még virtuális formában sem szeretnek látni még a közelükben sem, nemhogy éppen az ő területük vagy annak egy része fölött, ami, azt hiszem, nem is annyira érthetetlen, mint amilyennek tűnik, habár félelmeikben kétségtelenül sok az irracionális. A harmadik baj pedig az volt, hogy erről a dolgról az álompolitikusok semmit az égvilágon nem tudtak. Ők ugyanis már rég nem ezen a világon éltek, hanem előrementek oda, ahová aztán mindnyájunknak át kellett volna települnünk. Egy bibliaidézettel köszöntek el tőlünk, mert ezt a keresztény értékrend is így kívánta meg: „Az én Atyámnak házában sok lakóhely van; ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek. Elmegyek, hogy helyet készítsek néktek” (Ján. 14:2). És ezzel elszálltak. Onnan pedig, ahol voltak, eszükbe sem tudtak már jutni a földi Magyarország szomszédai, hiszen odafent igazi paradicsomi állapotok vannak: az álom-Nagy-Magyarországnak nincsenek szomszédai. Így aztán teljesen értetlenül néztek egymásra, mint aki a holdról pottyant ide, mikor nagy meglepetésükre kislépett, hogy a földi Magyarországnak viszont vannak.

A többi tudjuk, nem kell elmondani. Ez a bonyodalom és a törvény körül azóta is folyó huzavona oda vezetett, hogy a földi magyarok sok helyen azóta is hiába várják, hogy hozzájuthassanak a nekik most már törvényesen járó kedvezményekhez és támogatásokhoz, pedig sokuk csakugyan nagyon rá lenne szorulva. Az álom-Nagy-Magyarországból sem lett semmi, de ha lett volna is, itt a földön akkor sem tudott volna semmit javítani a helyzeten. Ráadásul – ami pedig bizonyos helyeken a legnagyobb bajnak számít – még a politikai tőke is igencsak megcsappant, mikor látszani kezdett, mi is lett ebből az egészből.

Pedig ez a törvény nagyon is alkalmas lehetett volna arra, hogy minden erőfeszítés nélkül, úgyszólván magától meg hozza még a politikai tőkét is. Ha ugyanis a jogalkotók nem valami álomvilágot akartak volna teremteni vele, de nem is politikai tőkét, amihez az előbbi szükségesnek látszott, hanem számukra is az lett volna a legfontosabb, hogy emberek gondjain könnyítsenek vele, akkor eleve nem kellett volna a hatálya alá esőket az 1. §-ban felsorolt országokban élő magyarokra korlátozniuk, hiszen erre kizárólag csak a „mentális térkép” végett volt szükség, országokat nem is kellett volna említeni, hanem a világ minden

Magyarországon kívül élő magyarját bevehették volna, hacsak „magyar állampolgárságát nem önkéntes lemondással veszítette el”. Ennek, ha így gondolták volna el, rögtön látni lehetett volna a nyilvánvaló előnyeit a mostanihoz képest. Először: akkor nem kellett volna kizárni az ausztriai magyarokat, akik számára pedig bizonyára fontos lett volna legalább annyi, hogy érezzék: ők is ugyanúgy magyarok, mint a vajdaságiak, a felvidékiek, a kárpátaljaiak vagy az erdélyiek, még ha esetleg bizonyos anyagi támogatásokra nincsenek is úgy rászorulva. Másodszor: mivel nem lett volna benne implicit módon ez a „mentális térkép”, sokkal kevésbé nyugtalanította volna a román vagy a szlovák kormányt. Így viszont ez volt az első, amit a törvényben megláttak (hiszen ha maguktól nem vették volna is észre, ami melleleg szinte ki van zárva, akkor is rögtön rávezette volna őket a sok róla szóló beszéd), és ez nekik elég volt, hogy eleve aszerint olvassák tovább. Harmadszor: ha a világ mintegy 200 országa közül, ahol ott vannak az Európai Unió államai meg az Egyesült Államok is, csupán kettőnek vannak kifogásai, az sokkal feltűnőbb, mint ha hat közül van kettőnek, de a másik négy sem egészen nyugodt. Ezt pedig ez a kettő bizonyára magától is tudta volna, és igyekezett volna annak megfelelően viselkedni. Ha pedig így jártak volna el a jogalkotók, az oktatási támogatást pedig nem ezzel a törvénnyel akarták volna szabályozni, azt hiszem, minden nemzetközi bonyodalmat el lehetett volna kerülni, és már rég működhetne minden mindenütt.

És ez ráadásul még pénzbe sem sokkal került volna többbe. Hiszen az oktatási támogatás a gyakorlatban eleve csak a Magyarországgal szomszédos országokban jöhet számításba, még ha ezt az illető törvény nem szűkíti is le ezekre explicit módon, ugyanis Honoluluban nincs magyar tannyelvű oktatás, hogy még onnan is igényelhetné valaki. A Magyarországon igénybe vehető támogatásokkal kapcsolatban pedig nem látom nagyon valószínűnek, hogy a nyugati magyarok tömegével jöttek volna csak azért, hogy ezekkel élhessenek. Ha meg onnan jön valaki, hát akkor sem esik éppen idegennek. Viszont úgy mindenki kaphatna magyar igazolványt, aki ezt a maga számára fontosnak érzi, még a kazahsztáni magyarok is, ha Magyarországra jönnek.

A sok beszéd pedig (amitől a politikusok biztosan nem tudták volna magukat megtartóztatni), nem a magyar nemzet határok fölötti újraegyesítéséről szólt volna, hanem arról, hogy mi, magyarok szolidárisak vagyunk egymással, törődünk egymással, hiszen az magyarok között úgy is természetes, és most a magyarországiak még tesznek is valamit azért, hogy ezt ki is fejezzék, tehát mostantól a Magyarország határain kívül élők bizonyosak lehetnek benne, hogy Magyarországon ezentúl törődni fognak velük, és soha többé nem fognak róluk elfelejtkezni, és éppen ez az, ami mostantól kezdve nagyon megváltozik ahhoz képest, ami eddig volt. Ha így beszéltek volna a politikusok, és ha csakugyan a valót mondták volna vele, akkor Magyarországon nagy népszerűséget szerezhettek volna maguknak, még ha nem törekedtek volna is erre különösebben, hiszen az emberek úgy látták volna, hogy itt valami egészen rendkívüli történt: a politikusok ezúttal valami nagyon szép

dolgot csináltak, és ráadásul még szépen is csinálták. És ezt a határokon túl is láthatták volna az emberek. Ez pedig sokkal jobban erősíthette volna az összetartozás tudatát, mint az, amivel ezeket a szegényeket bolondították rendszeresen hónapokon keresztül (ez volt különben az egésznek a legcsúnyább része), elhítelve velük, hogy „a magyar nemzet határok fölött átívelő újraegyesítése” nemcsak hogy jelent valamit ebben a való világban is, hanem egyenesen történelmi „mérőföldkő”. Ők pedig, nem lévén eléggé jártasak az ilyesmiben ahhoz, hogy ezt ne higgyék el azonnal, tényleg valami nagy dolgot kezdtek ebben látni, hogy aztán annál nagyobb legyen a csalódásuk, mikor végre felismerték, mi volt az a szép valami, amit annyit mutogattak nekik: egy tarka délibáb. Ilyet nem volna szabad emberekkel csinálni.

Azt írtam ebben az írásomban, hogy a státustörvény „alapjában véve nem rossz törvény”. Alapjában nem is. Néhány részletében azonban igen, a hozzácsatolt „körítésről” pedig a fentiek után már nem is kell mondanom semmit.